

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

KOLIK TROJÚHELNÍKŮ?

Popis aktivity

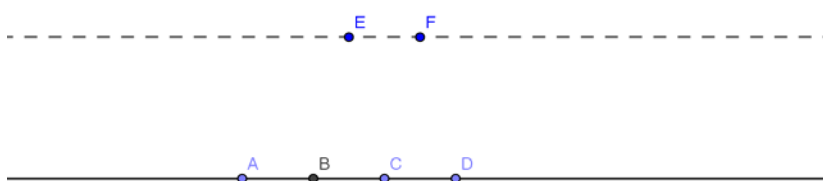
Kombinatorické úlohy a úlohy z počtu pravděpodobnosti.

Předpokládané znalosti

Kombinatorické pravidlo součtu a součinu, kombinační čísla, obsah trojúhelníku, definice pravděpodobnosti

Zadání

V rovině jsou dány body A, B, C, D , které leží na jedné přímce a mají mezi sebou stejné vzdálenosti. Dále jsou dány body E, F tak, že přímka EF je rovnoběžná s přímkou AD a vzdálenost EF je stejná jako vzdálenost AB .

- Kolik různých trojúhelníků má vrcholy v těchto bodech?
- Kolika různými čísly lze vyjádřit obsahy těchto trojúhelníků?
- Jaká je pravděpodobnost, že dva náhodně zvolené trojúhelníky z úlohy a) budou mít stejný obsah?

Možný postup řešení, metodické poznámky

V úloze nejsou třeba žádné konkrétní rozměry, ale pokud učitel usoudí, že by to žákům mohlo pomoci, je možno je zadat (např. $|AB| = 1$, vzdálenost bodu E od přímky AD je 2). Úlohy je třeba řešit v daném pořadí.

a) Trojúhelníky lze rozdělit např. podle toho, zda obsahují vrchol E , vrchol F nebo oba vrcholy.

Počet trojúhelníků, které obsahují vrchol E , je $\binom{4}{2} = 6$. Ze 4 vrcholů A, B, C, D vybereme 2, třetí vrchol je E .

Počet trojúhelníků, které obsahují vrchol F , je též.

Počet trojúhelníků, které obsahují vrcholy E i F , je 4. K těmto vrcholům přidáme už jen jeden z A, B, C, D .

Celkem je tedy $6 + 6 + 4 = 16$ trojúhelníků.

Jiný způsob: určíme počet všech neuspořádaných trojic z daných šesti bodů: $\binom{6}{3} = 20$.

Některé trojice ovšem netvoří trojúhelník – jsou to ty, kde všechny 3 body leží na jedné přímce.

Takových je $\binom{4}{3} = 4$. Celkem tedy je $20 - 4 = 16$ trojúhelníků.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

b) Všechny trojúhelníky mají tutéž výšku. Je tedy třeba jen určit, kolik je různých délek základen. Pokud označíme $|AB| = k$, jsou možné délky základen k , $2k$, $3k$. Obsahy všech trojúhelníků lze tedy vyjádřit třemi čísly.

c) Počet trojúhelníků, které mají základnu k , je 10. Počet trojúhelníků, které mají základnu $2k$, jsou 4. Počet trojúhelníků, které mají základnu $3k$, jsou 2.

Vybíráme-li ze 16 možných trojúhelníků 2, máme $\binom{16}{2} = 120$ možností.

Pravděpodobnost, že dva náhodně vybrané trojúhelníky mají týž obsah, je tedy

$$\frac{\binom{10}{2} + \binom{4}{2} + \binom{2}{2}}{\binom{16}{2}} = \frac{45 + 6 + 1}{120} = \frac{52}{120} = 0,43$$

Doplňkové aktivity

Je možno změnit úlohu tak, že přímka EF nebude rovnoběžná s přímkou AD .

Obrazový materiál

Dílo autora